

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dissertationes Juridico-Theologicæ De Jure, & Justitia

Karchne, Simon

Augustæ Vindelicorum ; [Graz], 1714

§. XVII. Dissertationis III. Articuli III. An lex civilis arcens Ecclesiasticos, & Religiosos ab emendis, aliòve titulo, acquirendis bonis immobilibus sit injusta, ac præjudicans libertati ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-40013

mortis, Molin. *Disp.* 288. §. quod de hac re. *L. filiusfamilias 7. in fin. ff. de donationibus.* Hinc filius familias puber etiam absque patris consensu potest donare mortis causa ex bonis castrensibus, & quasi, &c. de his enim testari potest per cit. *L.*

520. Donationem mortis causa proprie talem etiam acceptatam esse ad libitum donantis revocabilem, est communior opinio Legist. cum Fachin. *lib. 5. controu. 6. 23.* & Canonist. cum Raiffensuel *de testament. n. 698.* sequiturque ex ipsa ejus natura §. 1. *Instit. de donationibus.* Quod *L. si alienam 13. §. 1. ff. de donat. mortis causa, &c.* Ita statuatur; Sic quoque potest donari mortis causa, ut nullo casu sit ejus repetitio, id est, nec si convaluerit quidem donator, communior interpretatio apud cit. Raiffens. *n. 697.* est, ejus-

modi donationem non esse proprie mortis causa talem, sed sic vocari, quia mors est causa impulsiva donandi.

Revocatur autem ipso jure quatuor modis. Primò pœna Capituli donatoris, *L. si aliquis 7. de donat. mortis causa.* Secundò pœnitentiâ donatoris de facta donatione, *cit. §. 1. Institut. de donat.* ea autem est aut expressa, ut si donator, claris verbis indicet se pœnitere, aut tacita nempe modis, quibus tacitè revocatur legatum, huic enim æquiparatur donatio causa mortis, *L. 37. ff. de donat. mortis causa.* Tertio morte Donatarij ante donatorem, *cit. §. 1. Institut.* Quarto cessante periculo, aut morbo, cujus occasione, & intuitu facta est, *cit. §. 1.* Ibi: *si autem supervixisset is, qui donavit, reciperet.*

§. XVII. Dissertationis III. Articuli III.

An lex civilis arcens Ecclesiasticos, & Religiosos ab emendis, aliòve titulo, acquirendis bonis immobilibus sit injusta, ac prejudicans libertati Ecclesiasticæ.

521. **F**atendum est, quod ante Constantini Magni tempora Imperatores Ethnici Christianorum Collegijs nullas hæreditates, aut Legata relinqui voluerint *L. Collegium 8 c. de hered. Institut. consequenter* Ejusmodi impias, ac injustissimas leges sustulit Constantinus Magnus post lu-

septam Catholicam fidem; liberamque statuit potestatem Ecclesiasticos in quibusvis bonis immobilibus ac mobilibus, instituendi, aut eisdem legandi, *L. 1. c. de SS. Ecclesiis* consequenter etiam donandi, aliòve contractu inter vivos pro pretio alienandi in Ecclesias, & Ecclesiasticos.

Arcadius Imperator ex Consilio iniquissimi Eunuchi Eutropij non modo reos confugientes ad Ecclesias iussit per secularem Magistratum extrahi, imò & ab aris avelli, sed etiam licentiam à Constantino Magno datam revocavit ac deinceps nihil Ecclesijs relinquendum statuit. *Quaest. 20. & 27. cod. Theodosiani de SS. Eccles.*

Has Arcadij Constitutiones revocavit Valentinianus III. nepos Arcadij ex fratre Honorio, uti & Marcianus Imperator à Pulcheria Arcadij filia in maritum assumptus, ut videre est in *L. 12. 13. 14. 19. c. de SS. Eccles.* Vigore harum legum capaces sunt Ecclesiae, ac Ecclesiastici quorumvis bonorum non solum ex testamento, aut ab intestato, sed quovis alio contractu inter vivos ut venditionis donationis, &c. uti expressè legitur in *L. 14.*

Inter novissimas Constitutiones, quibus revocantur omnes antecedentes leges libertati Ecclesiasticae repugnantes est celeberrima Friderici Imp. *L. 12. in Auth. Cassa, & irrita c. de SS. Eccles.* in qua cassat ipso jure, & irritat omnes sanctiones contra libertatem Ecclesiae, ejusque personas inductas adversus Canonicas, & Imperiales sanctiones, &c. Ad hanc *Auth. verb. per totam Italiam.* Ita loquitur Gloss. *Ubi maxime fiebant* (nimirum statuta contra libertatem Ecclesiae, &c.) *si tamen & alibi in Romano Imperio haec fiant: eadem est aequitas, ergo idem jus, L. Titia in fin. ff. de V. O. & L. Illud. ff. ad L. Aquil.*

522. Etsi Imperatores piissimi, summique Pontifices toties severissimis sanctionibus libertatem hanc munive-

rint adjectis etiam poenis gravissimis, non tamen desuerunt, qui sensim jus acquirendi bona deprimerent connivente, ac dormitante clero, ut eundem paulatim (ut loquitur August. Michel *tom. 1. Theol. Canonico-Moral. in Appendic. 2. fol. 584. n. 2.*) hac insigni facultate penitus exuerent. Ne in immensum (sic dicebant) Ecclesiastici ditescerent, agebant arcendosâ comparandis Nobilium bonis. Ulterius progressi censebant removendos per actus inter vivos à comparandis ab omnibus etiam ignobilium immobilibus, & quia nec sic sufficienter publico bono cautum esse arbitrati sunt, ut etiam ab ultimis voluntatibus tam ex testamento, quam ab intestato excluderentur, sed essent contenta Ecclesiae, ac Ecclesiastici certâ quantitate impiè concluderunt, totum verò residuum remaneret penes cohæredes seculares.

Decreta ejusmodi, quæ suggeruntur Principibus secularibus adversus libertatem Ecclesiasticam vocantur *Decreta Amortizationis.* Hanc nomenclaturam aliqui derivant exinde, quod decreta ista caveant, ne bona secularium deveniant in manus mortuas (quales habere ajunt Ecclesias Religiosas, Ecclesiastica Collegia, Xenodochia) uti enim hominis morientis manus tenacissimè retinet, quod in Articulo mortis apprehendit, ita communitates pie bona semel capta non dimittunt in manus seculares, quia illis est inhibita bonorum alienatio. Alijs placet derivatio ista, quod bona semel Collegijs Ecclesiasticis, piisque locis acquisita sint à morte immunia, cum nunquam emoriantur communitates.

523. Hanc impietatem suorum Confiliorum, ut pallient, odiūque sui amoliantur, duo potissimum obrudunt. Primum est, quod sua decreta dirigant immediatè ad seculares suos subditos, ac communitatibus Ecclesiasticis, p'is- que locis bona vendant, secus ad Eccle- siasticos. Isto pallio credunt se tutos, ne habeantur pro usurpatoribus jurisdic- tionis in Ecclesiasticos. Secundum est, quod in decretis suis non nominent Ec- clesias, personasque Ecclesiasticas, sed

externos, seu Principi non subiectos, in quos ne bona immobilia devolvantur, publico bono se consulere populo ven- ditant.

Inter Publicistas Amortizantes, seu immunitatis Ecclesiasticæ hostes est Baro Schmid Aulae Bavaricæ Cancellarius in suis Commentarijs in jus Bavaricum edi- tis. Contra hos priusquam veritas im- munitatis demonstretur, quædam sunt præmittenda, quibus veritati aperiatur via.

PLURES QUÆSTIONES

De immunitate Ecclesiastica evolvuntur.

524. Fateor me fusiorem fore in expo- nenda immunitate Ecclesiastica, quam postulet necessitas quæstionis resol- vendæ in §. propositæ. Verum, quia tres species immunitatis magnam habent con- nexionem invicem, præsertim perso- nalis, & realis, ut patebit, idcirco spe- ro non displiciturum lectoribus, si oc- casione istâ omnes tres species, earum- que causas examinem, priusquam re- solvam principalem quæstionem, cujus decisio unicè dependet ab immunitate præsertim personali.

Quæres igitur primò, quid, & quotuplex sit Ecclesiastica immunitas? Respondeo ad utrumque cum Sylvest. *Verb. Immunitas.* Immunitas Eccle- siastica est libertas concessa Ecclesiis vel Ecclesiasticis Personis, & rebus ad eos spectantibus, vel est, *Privile- gium Ecclesiastica libertatis vel lo- corum vel personarum vel rerum ad eam pertinentium.* Hinc ex parte sub- jecti est triplex, nempe localis, perso-

nalis, & realis. Immunitas, & liber- tas solo nomine dissident. Omnis ergo immunitas est privilegium eximens ab aliqua obligatione seu onere *L. munus 18. ff. de V. S.*

Localis concessa est locis Religiosis, ac sacris. Est autem locus sacer strictè acceptus ille, qui unctione cum oleo sancto per Episcopum consecratus, late verò significat etiam locum ab Episco- po benedictum, aut saltem deputatum ad pios usus, ita Benedictus Pereyra in *Elucidario Theolog. n. 1395.* monens quod juxta Canones locus Religiosus, & sacer coincidunt, quæ cum profanari non possint rectè inde deducit Oratoria privata non esse loca sacra & Religiosa, quia possunt converti in usus profanos, *Glos. ad Clement. quia contingit de Re- lig. domibus.*

Immunitas personalis, Ecclesiasti- cos, realis verò eorundem & Ecclesia- rum res eximit à jurisdictione seculari, Hinc omnes leges civiles pijs locis, per- sonis

sonis Ecclesiasticis, rebúsque Ecclesiasticis adversantes reprobantur ab utroque jure; à civili locis allegatis n. 521. à Canonico c. 7. & 10. de Constit. c. no. verit 49 de sentent. Excom c. non minus 4. de Immunitate Ecclesiarum, Trid. Sess. 25. c. 20. de ref.

525. Quæres secundò an omnis immunitas tam localis, quam personalis & realis profuatur à jure divino? Respondeo negativè cum Molin. de just. Disput. 31. à Conclus. 3. Navar. in Manual. c. 27. n. 119. D. Thom. in illud ad Rom. 13. ideo enim tributa præstatis Augustino Michel Tom. 1. in Append. 2. fol. 686. patet primo in privilegio Canonis excommunicantis percussorem Clerici, quale nemo dixerit esse juris divini Soarez lib. 4. defensionis fidei Cathol. c. 27. n. 24. uti nec privilegium, ut contra Ecclesiam Romanam præscriptio non valeat nisi centenaria, aut nisi quadragenaria adversus Ecclesias inferiores. Immunitatem localem non esse juris divini probo, si enim aliqua loca essent divinitus exempta à jurisdictione seculari, essent præsertim ad eas sacrae ne Rei ad eas confugientes per vim extrahi possint, sed hæc non sunt divinitus exempta, ita Soarez Tom. 1. de Relig. lib. 3. c. 8. num 9. contra Michel fol. 688. vers. Ades, &c. quia ista exempta foret, vel divini juris naturalis, vel positivi, non naturalis, quia violenta Reorum ex templo extractio non est per se, & intrinsecè mala, cum non intendatur formaliter, & directè contemptus, aut irreverentia loci sacri: nec hic ex vi consecrationis acquirit speciale jus ad tuendum Reos, est tamen rationi naturali consonum, ut

hoc privilegium illi sit concessum: quo concessio omnino violatio ejus opponitur Justitiae, & Religioni.

Non etiam est juris divini positivi veteris, aut novæ legis: non veteris, est enim fuisse concessum in lege veteri tabernaculo, aut templo, illud tamen utpote caremoniale est abolitum, & non extensum ad templa Christiana. Dixi esto, quia probabile esse censet Soarez post Abulens. Etiam templo non fuisse, hoc à DEO datum privilegium, nullibi enim hoc legitur; jussitque Salomon in principio sui regiminis, quo creditur DEO placuisse, in ipso sanctuario occidere Joab, quia factum istud ulli repræhenderetur.

Non est jus divinum novæ legis, cum nec legatur scriptum, nec ab Apostolis traditum, est ergo hæc immunitas propriè, & immediatè de jure Canonico, quod interdum Juris periti vocant divinum, remotè enim, & mediatè radicatur in jure divino, quatenus Christus dedit Ecclesiæ potestatem ordinatè disponendi omnia, & sancta sanctè tractandi. Huc spectat immunitas templorum, quæ probabiliter incepit cum solenni dedicatione eorum à tempore Constantini Magni, uti colligitur à posteriori ex impio Consilio Eutropij inducentis Arcadium ad statuendam legem contra hanc immunitatem per n. 521. vide de hoc cit. Soarez à n. 12.

526. De immunitate personali Ecclesiasticorum, an sit juris divini, difficultas est intricata, neque facilis evolutionis, nisi distinguamus varios Ecclesiasticorum gradus, in quorum primo est Pontifex, in secundo Apostoli, in tertio Episcopi, in quarto Sa-

cerdotes, in quinto reliqui inferiores Clerici. De omnibus fusè disputat Soarez in defensione fidei contra Regem Anglia L. 4. à c. 4. usque ad undecimum.

Summum Pontificem omnes Catholici contra Protestantes jure divino esse exemptum à jurisdictione temporali apud Soarez c. 4. num. 3. ex Conc. Rom. sub Sylvestro Can. 20. *Nemo judicabit primam sedem, quoniam omnes sedes à prima sede Justitiam desiderant temperari*: hic textus refertur ab Innocentio Can. *nemo judicabit* 9. q. 3. Tempore Leonis III. motà Romæ in eum seditione ad hanc sedendam advenit Romam Carolus Magnus, eúmque in templo sancti Petri præsentem populo, & Episcopis totius Italiæ, & Galliæ convenientibus de vita, & moribus sententias rogâisset, una voce responsum est: *sedem Apostolicam omnium Ecclesiarum Caput à nemine (Laico præsertim) judicari debere*. Audito hoc responso Carolus quaestionem omisit. Hinc colligitur quod exemptio ejus personæ non sit humana, sed divina, aliàs eam sibi non auferet arrogare, nec jure potuisset, neque fuisset admittenda tantâ felicitate, ac Ecclesiæ, Principumque Christianorum consensu.

§ 27. Porro immunitas ista, quod sit juris divini desumitur ex Math. 17. ubi exactoribus tributi quaerentibus ex Petro: *Magister vester non solvit Drachma, cum Petrus affirmâisset, Christus ut Petrus, & in eo Ecclesiam instrueret, interrogat Petrum: Reges terra, à quibus accipiant tributum, vel censum à filiis suis, an ab alienis. cui Petrus, ab alienis*: Hinc Christus

intulit, *ergo liberi sunt filij: ut autem non scandalizemus eos: vade ad mare, &c. da eis pro me & te*. Ad quem locum Soarez c. 5. post multa num. 9. sic discurret, quod quod cum cit. loco Christus docuisset se filium esse DEI naturalem, liberumque à tributo, ut tamen vitaret scandalum, voluit solvi, simulque sibi Petrum in hac solutione ad vitandum scandalum specialiter conjunxit, indicavit se peculiare communicaturum privilegium, vi cujus eximeretur à tributo dando sæculari magistratui, nisi propter vitandum scandalum. Ergo Petrus ejusque Successores habent à Christo privilegium exemptionis à foro sæculari. Si dicas Salomon exauthoravit Pontificem Abiathar propter crimen læsæ Majestatis 3. Regum 2. Respondet Soarez c. 6. n. 1. ex hoc facto uno non ostendi jus, quia à Regibus multa fiunt violenter. Secundò non est argumentum ad Pontificem in lege gratiæ, qui longè est altioris Ordinis. Objectionem ante annos circiter Soc. Imperator Constantinopolitanus formavit in Epist. ad Innoc. III. (ex qua est desumptum c. solita. De majorit. & obedient) qui non de Salomone, sed Davide arguebat contra Innoc. *quia inquit David Rex Abiathar Pontifici præeminebat, cui Pontifex reposuit dicens: David, quamvis Regis diadema obtineret, non tam ex dignitate Regia, quam auctoritate prophetica imperabat. Verum quidquid horum fuerit in veteri testamento, nunc aliud est in novo, ex quo Christus factus est Sacerdos secundum Ordinem Melchisedech: & concludit: circa illud præcipuè, qui Successor est Petri*

& Vicarius JESU Christi, ita Pontifex apud Soarez.

Petro igitur privilegium istud exemptionis collatum est à Christo cum ipsa dignitate Pontificia, huicque annexa intrinsecè, ac ab ea dimanat, eumque, ac Successores exemt à jurisdictione Principum etiam Ethnicorum, ejus tamen usus pro eo tempore haberi non poterat.

Hinc si objicis quod Paulus ad Roman. 13. dicat: *Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit.* Et apertius infra: *non sine causa gladium portat, & dum ait: ideo enim, & tributa prestatis.* Et Actor. 25. Ipse Paulus Cæsarem appellavit tanquam judicem, & legitimum superiorem in causa criminali, quem locum vehementer urget Rex Angliæ Jacobus & intellexit etiam Bellarm. quos Lorinus est secutus. Respondeo ad textus in illis non comprehendi Pontifices, quia in terris nulla est sublimior potestate Pontificiâ, seu Vicariatus Christi, Soarez c. 6. num. 5. De appellatione Pauli ad Cæsarem dico cum eodem c. 10. num. 4. eum non jure, sed facto appellâsse, non ut ad superiorem, sed quia modus evadendi insidias alius non supererat: quam sententiam tandem sequitur Bellarm. præferens eam oppositâ, de qua mox.

§ 28. De reliquis personis Ecclesiasticis est major difficultas, ut de Apostolis Episcopis, &c. an jure divino sint exempti. Dux sunt opinioniones de omnibus Clericis sub Pontifice existentibus apud Soarez c. 8. ad quæstionem an sint jure divino exempti à jurisdictione sæculari; prior negans cum Victor. de omnibus excepto Pontifice, adeò ut etiam

Apostolis neget exemptionem, ut videre est apud Soarez c. 10. n. 2. & 3. ubi pro ea citat etiam Bellarminum hic tamen postea, ut proximè dixi, recessit à sua opinione, Eandem amplectitur Molin. de just. Disp. 31. Conclus. 3. 4. versu. Tertia verò pars, ubi excepto Papa reliquas personas Ecclesiasticas negat divinitus esse immunes à jurisdictione laica.

Posterior affirmat, quam tuetur Soarez c. 8. à n. 9. & 10. ubi illam extendit ad omnes Clericos etiam Tonsuristas, omnes enim, aut vi Characteris Ordinis (aut ex deputatione Ecclesiæ, ut Tonsuristæ) constituuntur in statu specialiter dicato Ministerijs sacris. Hinc est disparitas à Caractere Baptismali, quod etsi hic designet eos, qui spectant ad familiam Christi fidelem, eamque secernat ab infidelibus, non tamen sacret personas deputando illas Ministerio sacro, sed solum eas consignat Christo ac ad tuendam ejus fidem specialiter obligat.

Ratio hujus sententiæ est, quod Apostoli à Christo fuerint constituti Principes super omnem terram cum jurisdictione immediatâ directâ, aut indirectâ super omnes terræ Principes; ergo ex vi excellentiæ decebat eos eximi à jurisdictione omni sæcularium Principum, cum sit indecorum Principes Superiores ab inferioribus judicari. Et cum Episcopi sint Apostolis æquales potestate Ordinis inferiores tamen jurisdictione, eo quod jurisdicção Episcopalis sit restricta ad certam Dioccesim, quia tamen sunt Patres Principum intra suam jurisdictionem, ac simpliciter illis superiores, etiam Episcopi eodem jure

jure divino exempti sunt. Sacerdotes etsi tunc potestate Ordinis tum jurisdictionis relatè ad corpus mysticum sint inferiores Episcopis, & Apostolis, pares tamen sunt potestate Ordinis relatè ad Corpus Christi reale, ac etiam jurisdictione in foro Sacramentali incomparabiliter præferendi Principibus sæcularibus, etiam eos ab horum potestate valdè decuit esse immunes utpote Christi personam in suis mysterijs modo excellentiori repræsentantes. Tandem cum etiam Tonsuristæ, ac Minoristæ peculiari modo sint de familia Christi, etiam hos cum Principalibus suis eximi æquitas postulat, accessorium enim sequitur naturam principalis, &c.

§ 29. Contra hanc sententiam arguitur ab exemplis contrarijs. Primò clericus agens civiliter contra laicum debet sequi forum sæculare rei. Secundò omnes Ecclesiastici legibus civilibus ad commune bonum pertinentibus, quoad vim directivam subjiciuntur, ut in contractibus, pretio rerum, &c. Tertiò clerici minores non eximuntur à foro sæculari, nisi sint beneficiati, aut deferrant habitum, & Tonsuram. Quartò Ecclesiastici feudatarij in causa feudali judicantur à Principe eos infeudante. Quintò ipsa Ecclesia in Capitalibus criminibus clericos privat privilegio, eosque tradit foro sæculari, sed si essent jure divino exempti nihil horum licitè, aut validè exerceri posset, cum jus divinum sit superius Pontifice, totaque Ecclesiâ.

Ue difficultas hæc extricetur ostendaturque quomodo affirmativa cohareat cum dictis exemplis. Dico cum eximio Doctore Soarez 6, 9. à n. 10. opti-

me coherere duo asserendo: primum est quod omnes clerici sint exempti jure divino per num. 528. idque confirmatur ex Trident. Sess. 25, c. 20. de ref. Ecclesia, inquit, & personarum Ecclesiasticarum immunitatem DEI ordinatione & canonicis sanctionibus institutam esse. Alterum est, quod usus præfati juris divini sit subordinatus dispensationi Pontificiæ. Hoc ut declaret Eximius Doctor num. 11. duplicem affert significationem vocis *Jus*, interdum enim significat legem, aut præceptum, aliquando verò facultatem utendi: utroque modo potest sumi jus divinum in materia præfata, sumptum pro facultate utendi, est privilegium: seu libertas quædam à subjectione alterius, id est, moralis facultas non parendi potestati alterius. Hæc facultas Clericis à DEO concessa dicitur jus divinum, non velut lex, aut præceptum, sed ut donum divinum, sicut libertas à servitute homini naturalis, optimè in hoc sensu dicitur de jure naturali. Supposito isto privilegio sequitur altera juris significatio, nempe lex divina præcipiens, nè habenti id fiat violentia, sed immunis servetur. Hinc in præfata exemptione etiam intervenit jus divinum præcipiens, & contra hoc peccatur, dum exemptio violatur.

Cum hoc tamen stat, quod, cum Christus præviderit non expedire Ecclesiæ, ut jus hoc præceptivum sit pro omnibus circumstantijs immutabile, ac inamissibile, ejus usum subjecit soli supremo Ecclesiæ Capiti, cujus est prospicere communi Ecclesiæ bono prout circumstantiæ exegerint, atque ad eò concessit, ut justis de causis ejus usus possit

imminui, aut etiam penitus privilegium respectu certarum personarum auferri. Soli autem Pontifici commissam esse à Christo ejusmodi disponendi facultatem colligitur ex eo, quod ad eum solùm spectet suprema spiritualis, ac supernaturalis potestas ligandi solvendi, &c. Ex his patet, quod allata exempla initio hujus numeri solùm evincant utrum dicti juris divini dependere à supremo Ecclesiæ Capite, quin quidquam inde præjudicetur eo eximent omnes Clericos.

Omnia hæc adhuc clariora sunt, si notes cum Soarez *c. 2. n. 10.* hanc immunitatem esse de jure divino negativè, quatenus DEUS Principibus non dedit spiritualem potestatem in Clericos, Ecclesias, harum bona causasque Ecclesiasticas, unde quoad hoc est jus divinum prorsus immutabile, fieri enim non potest, ut Rex vi suæ Regiæ potestatis, seu jure ordinario dicat jus Clericis, ita ut hoc nullatenus possit ullâ dispensatione honestari, est enim jure divino veritum, ne titulo solius Regiæ jurisdictionis sine altiore jurisdictione iudicium usurpetur, cum tamen jus divinum non prohibeat, quo minùs valeat Pontifex laicis pro certis circumstantijs talem jurisdictionem delegare, ideo potest in casu particulari delegari, repugnat tamen committi Regibus Ordinarium Regimen in Ecclesiam, cum divinitus sit institutum, ut per Episcopos gubernetur Ecclesia.

530. De Ecclesijs seu locis sacris, horùmque rebus tam mobilibus, ut vasis sacris, vestibus, &c. aliàque supellectile, quàm immobilibus in dotem Ecclesiæ, alendòsque ministros collatis, certum est gaudere immunitate reali à

tributorum solutione Soarez *lib. 4. in defens. fidei Cathol. c. 18. num. 4. ex. non minus & c. adversus. De immunitate Ecclesiarum & c. quanquam, De censib. in 6.* Estque confirmata etiam à jure civili præsertim in Constit. Frideric. Imperator. post libros Feudor. Hæc immunitas est de jure divino, Soarez *num. 9.* quia Ecclesiæ, ejusque bona, aut sunt sub dominio immediato DEI, & Christi ut existimat Navar. esseque id probabile fatetur Soarez *n. 8.* aut sub Dominio Ecclesiæ ut nobis visum est verius *n. 31.* si primum, cum tributum sit signum subjectionis, Ecclesia autem cum bonis suis non subjiciatur potestati sæculari, sequitur etiam non subjici tributis; si dicatur secundum, adhuc peculiariter spectant ad jus Christi, cum sint peculiariter ad ejus cultum destinata, idcirco vocantur *bona Dominica, res Dominica,* tales autem jure divino sunt extra jurisdictionem sæcularem.

An autem ex rebus Ecclesiæ illæ, quæ sunt consecratæ, aut benedictæ præciso titulo dominij divini in eas, de quo proximè dictum, sed consecrationis aut benedictionis censeantur exemptæ, vide disputantem Soarez *c. 19.* ubi etiam communiter opinentur Jurisconsulti eas esse extra humanum dominium, putentque, si quis ex domo privata furetur calicem, dominum domus non posse actionem furti intentare contra furem, nisi forte nomine DEI, ipse tamen *n. 6.* illos refutat, quia nullum jus humanum reddit homines incapaces Dominij illarum, nec jus naturæ, cum nulla ratio evincat, quod consecratio, aut benedictio auferat hominibus Dominium in materiam illarum; estque quotidiana praxis,

praxis, quod sæculares in suis privatis Oratoriis res consecratas, & benedictas possideant ut proprias, ac de jis disponant ut Domini, illas donando, mutando vel etiam vendendo eorum materiam, idque licitè, cum nullus Prælati reprehendat, sed toleret sine contradictione.

Nihilominus n. 8. concludit esse probabilius titulo Consecrationis, aut Benedictionis exemptas à Vectigalibus, quia jura indefinitè loquuntur de rebus Ecclesiæ: tum quod rebus sacris debeatur Religiosus cultus, atque aded est conforme jure divino positivo, ac naturali eorum exemptio.

531. Quæres tertio an Ecclesiastici quoad potestatem temporalem potuerint eximi tam in civilibus, quàm criminalibus à jurisdictione Principum, sintque defecto exempti. Negant utrumque Marsilius Paduanus, sectatores Hæretici, Jacobus Rex Angliæ, Paulus Venetus.

Probant, nam exemptio hæc, aut posset fieri, factaque esset à DEO, aut à Papa, aut Imperatore, à nullo fieri potuit, aut facta est: non à Deo, quia postquam DEUS constituit *ut omnis anima potestatibus sublimioribus sit subdita ad Rom. 13.* cuius Principi competit à DEO primatus in temporalibus tam civilibus, quàm criminalibus unde si Deus Ecclesiasticos eximeret, sibi foret contrarius.

Non à Papa, quia hic non potuit dicto primatu totaliter Principes private, ergo nec parte aliqua præsertim notabili, qualis est pars tertia hominum, & fundorum. Confirmatur Papa non potest Clerum subtrahere jurisdictioni temporali Principum Ethnicorum, er-

go nec Principum Christianorum, cum hi sint æquè in suo Territorio, ac illi.

Non etiam ab Imperatore, aliove supremo Principe, quia privilegium tale directè imminuit Regiam dignitatem, quale nequit concedi à Principe, cum sit principaliter data non in utilitatem privatam, sed publicam, proinde transmittenda integra in successores, ob hanc causam etiam Papa nequit ullum privilegiare detrahendo aliquid suæ dignitati. Ex hoc intulit Navar. *in C. novit de judiciis Corollar. 69.* non posse Regem concedere Regnicolis, ne sibi, aut Magistratui inferiori parere teneantur.

Confirmatur. Papa nequit Baptizatum eximere penitèntiæ à sua jurisdictione spiritali, ergo nec Rex ullum eximere à jurisdictione sua temporali, hæc enim in Rege quoad temporalia respectu cujusvis Regnicolæ se habet, sicut spiritalis in regimine spiritali quoad membra Ecclesiæ.

Confirmatur secundò exemptio ista non est ad ædificationem, sed destructionem, fovet enim peccandi libertatem, cum enim Prælati Ecclesiæ nequeant uti gladio materiali in Reos mortis, fit, ut vitia impunè angeantur.

532. Respondeo ad primum quæstionis tertiæ omnibus tribus modis eos eximi posse, est vera, & Catholica sententia apud Soarez *c. 3. 3 à n. 6. & c. 11. à n. 5.* & quidem à Deo est evidens, cum enim sit absolutus Dominus omnium, potest quemvis privare suo Dominio, ac ex servo constituere Dominum, hujusque subditum ex Principe.

Posse à Papa probatur ratione fundata in scriptura, etsi negaretur hæc exemptio esse jurisdictioni contra stabi-

lità à n. 528. adhuc enim est valde con-
sona juri divino naturali; nam per se
loquendo, & ex natura rei supposita po-
testate à Christo collatâ Petro est huic
data omnis jurisdictio, quæ est valde
necessaria Religioni Christianæ, sed ju-
risdictio eximendi Ecclesiasticos, & Ec-
clesias cum rebus suis à potestate sæcu-
lari est valde necessaria Religioni Chri-
stianæ, nam res Ecclesiasticæ cultusque
divinus debitâ reverentiâ debent, hæc
autem exigit, ut personæ cultui divino
deputatæ cum rebus pro cultu destinatis
eximi possint à potestate sæculari, seu
ut circa personas cultum divinum ac in
bonis in hunc finem ordinatis non de-
pendeant à consensu Principum: hoc
enim ex consensione omnium gentium
videretur rationi consentaneum; si enim
spectat ad Regiam potestatem posse exi-
mere familiam suam à Magistratu infe-
riori, decet sane etiam familiam Christi
in sua Ecclesia eximi.

Demum quod etiam ipsi Principes
valeant eximere ostenditur: quisquæ su-
premus Dominus jurisdictionis potest
hoc juti omni modo non sibi prohibito
per alium superiorem, nec intrinsecè
malo; sed exemptio Ecclesiasticorum,
Ecclesiarum, harumque rerum, est
actus supremi Domini jurisdictionis à
nullo superiore creato veritus, non à
superiore temporali, cum supponatur
nulli subesse, non à jure Canonico uti
est certum: non etiam est actus intrin-
secè malus, cum nec sit contra Justitiam
aut Religionem, sed in favorem fidei,
Religionisque, nullique præjudicet, nisi
Principi extimenti, nec est contra pactum
cum Republica initum, quando hæc in
illum transtulit suam potestatem, talis

enim pacti fundamentum est nullum,
cum nullum ejus sit vestigium: non est
contra naturalem legem Justitiæ, vi cujus
Rex tenetur curam habere omnium ci-
vium, ut convenienter gubernentur;
dupliciter enim potest subditus eximi à
Principis jurisdictione. Primò ita, ut
etiam illum nulli alteri subiciat, &
hoc est omnino intrinsecè malum, ut-
pote bonis moribus naturalibus contra-
rium; Secundò ita, ut potestati alterius
deinceps maneat subiectus: non primo,
sed secundo modo Ecclesiastici, &c. ex-
empti sunt à jurisdictione sæculari, nam
in locum hujus succedit jurisdictio Eccle-
siæ, seu Papæ in hunc translata à Prin-
cipe sæculari, & quidem directè Soarez,
C. 30. n. 7. proinde nihil contra bonos
mores hæc exemptio continet.

§ 33. Respondeo ad secundum
quæstionis tertiz, defacto hanc exemp-
tionem factam esse demonstratur ex præ-
ceptis Pontificum jam ab initio Ecclesiæ,
& hucusque conservatam, apud Soarez
cit. c. 3. n. 20. nam Alexander I. sedens
Anno 109. in *Epist. ad omnes Ortho-
doxos* testis est hujus observantiæ à tem-
poribus Apostolorum. Eandem præce-
pit Cajus Papa Anno 283. in *Epist. ad
Felicem Episcopum*: Marcellinus in
Epist. 2. ad Episcopos Orientis Anno
196. Omitto reliquos Pontifices, quos
reperies apud Soarez *num. 24.* evidenter
concludentem, quod sit impossibile tot
Pontifices, inter quos plures fuere Marty-
res, totque Concilia in hoc privilegio
Ecclesiam decepisse, aut Clericos contra
Imperatores, Regesque per Tyrani-
dem aut injuriam usurpasse.

De exemptione facta per Impera-
tores ostensum est supra n. 521. Imò ex
fidei

fidei Principiis hanc exemptionem esse legitimam solide convincit Soariz discursus: De fide est Ecclesiam errare non posse in præceptis morum ab universali Ecclesia, & concilijs generalibus latis, sed Ecclesia & Concilia in multis Canonibus præcipiunt hanc exemptionem, & quidem novissimè Trident. *Sess. 25. c. 20. de reform.* ita loquens. *Saculares Principes Officii sui esse admonendos censuit, confidens eos ut Catholicos, quos DEUS Sancta DEI Ecclesia protectores esse voluit jus suum Ecclesia restitui, &c. nec permissuros, ut Officiales, aut inferiores Magistratus Ecclesia, & personarum Ecclesiasticarum immunitatem DEI ordinatione & Canonicis sanctionibus constitutam aliquo cupiditatis studio, &c. violent. Consonat cap. quanquam 4. de censib. in 6.*

534. Ad Argumenta contraria num. 531. producta *Resp.* Ad primum DEUM manere immutatum ex eo, quod semel concessam potestatem Principi tollat, aut imminuit, non enim tenetur concessam perpetuo conservare, nec unquam pro eo tempore, pro quo statuit illam tollere, habuit voluntatem concedendi.

Respondeo ad secundum, rectè probari, quod Papa non habeat potestatem directam Clericos eximendi, ac privandi Reges sua potestate temporali, cum hoc tamen stat, quod habeat potestatem spirituales in Principes, hæcque se indirectè extendat ad ea temporalia, quæ sunt necessaria ad finem spirituales, prout est necessaria exemptio à potestate Sæculari per num. 532

Ad confirmationem dico cum Soarez n. 11. hanc potestatem indirectam

etiam in Ethnicos in certis casibus competere Papæ.

Respondeo ad tertium, nego tale Privilegium à Principe concessum pugnare cum ejusdem dignitate, uti enim sapientissimè distinguit Soarez n. 8. hæc duo multum inter se differunt: Eximitur quis ab obedientia alterius auferendo ab altero jurisdictionem: & eximitur quis ab alterius obedientia conservando in altero jurisdictionem in personam exemptam; hoc secundum repugnat estque contra jus naturale; secus exemptio prioris modi, hæc enim est in usu quotidiano, sæpe enim Princeps eximit nobilem à jurisdictione inferioris Magistratus; Papa Religiosos mendicantes à jurisdictione Episcopi. Exemptio per Papam à laico Magistratu facta est priore modo.

Ad Confirmationem primam est disparitas inter jurisdictionem spirituales radicatum in Baptismo, quod sicut Baptismus nequit eradicari, ita nec subjectio Baptizati, secus subjecti subditi relatè ad jurisdictionem temporalem.

Ad Confirmationem secundam nego esse in destructionem, quia etsi Ecclesia per se ipsam non distingat gladium sanguinis, potest tamen urgente bono publico eum exercere per Magistratum sæcularem delegando vices jurisdictionis suæ, quam habet in Ecclesiasticos, ut scelera non sint impunita.

535. Quæres quartò an Exemptio à Principibus concessa personis Ecclesiasticis, rebusque Ecclesiarum per constitutiones eorundem à summo Pontifice acceptatas possit revocari ab iisdem. Dixi per *Constitutiones Principum à Pontifice acceptatas*, quia Privilegium exemptionis

ptionis prout concessum à Pontifice (de quo vide n. 532) sicut est independens à voluntate Principum in fieri , ita in conservari Soarez *lib. 4. defens. fidei Cathol. c. 30. n. 6.*

Respondeo negativè cum Soarez *c. 20. à n. 7.* Laym. *lib. 4. tract. 9. c. 8. n. 1.* ex communi probatur Privilegium , aut donatio facta non subditis , & superiori, non est revocabilis ; Princeps enim urbem sibi subjectam plenâ libertate donans nequit eam ad subjectionem revocare, ut docent passim Publicistæ apud Aug. Michel *tom. 1. Theolog. Canonico-Mor. fol. 687.* Sed Privilegium exemptionis concessum à Principibus , est donatio facta non subditis , & superiori, ergo non est revocabile. Explicatur cum Soarez *num. 9.* Privilegium istud est partim concessum omnibus Ecclesiasticis Papa inferioribus, partim ipsi Papæ, consideratum hoc secundo modo est concessum superiori quâ tali nempe Papæ, qui jure divino est superior Principibus per *num. 526.* priore verò modo est quidem concessum subditis nempe vi suppositionis, quod Ecclesiastici à nullo aliâ fuerint exempti at eosdem liberat à subjectione, proinde semel datum jam inest exemptis irrevocabiliter, cum in eos cesset jurisdictio, uti patet in exemplo data libertatis urbi prius subjectæ.

536. Dices primò jus eximens Ecclesiasticos est Civile uti quæstio supponit, ergo auctoritate Principis mutabile. Secundò res per causas nascitur, per easdem dissolvitur, ergo exemptio constituta à Principis voluntate, per hanc etiam potest dissolvi. Tertio sæpe Imperatores revocârunt talia Privilegia apud Gratianum in *Can. omnes §. Hæc si quis*

11. q. 1. & L. si quis Curialis C. de Episcopis & Cleric. & L. neminem & Authentice, quas actiones C. de SS. Eccles. & L. 19. in Cod. Theodos. de Episcop. & Cler. Quartò Principes successores concedentium possunt dicere antecessores suos non potuisse præjudicare suo juri.

Respondeo cum Soarez *c. 30. à n. 14.* Ad primum postquam Papa acceptavit, id est Canonizatum, uti Jurisconsulti loquuntur, id est, ex civili effectum Canonicum, seu Ecclesiasticum. Ad secundum dico illud principium procedere de rebus pendentibus etiam in conservari ab iisdem causis, in casu nostro Privilegium in conservari pendet à voluntate Pontificia potentiore, omissis alijs Frideric. Imperat. Privilegium fori amplissimum, tam in criminalibus, quam in civilibus causis Clericis collatum de quo *n. 521.* est acceptatum ab Honorio III. his verbis in fine adjectis: *Nos Honorius Episcopus servus servorum DEI hæc leges à Frideric. Rom. Imp. Filio nostro Charissimo pro utilitate omnium Christianorum editas laudamus. approbamus, & confirmamus tanquam in aeternum valituras.* Ita apud Soarez *c. 12. n. 11.* Approbationem Pontificiam esse necessariam, ut vim legis habeant respectu Ecclesiasticorum, sequitur ex dictis, quod Ecclesiastici non sint subditi Principum, & ideo constitutiones etiam ijs favorabiles nequeunt esse leges, nisi superveniat confirmatio Pontificis Ad tertium dico referri facta, aut non probari jure esse facta. Ad quartum Respondeo successores aut sunt tales jure hæreditario, aut non hæreditario sed alio titulo justo cum suprema potestate Reg-

Regna occupant : utroque modo succedentes nequeunt revocare Privilegia iusto titulo ab antecessoribus concessa, cum nequeat succedere in ampliorem jurisdictionem, quam majores habuerint. Quæ ratio etiam habet locum in supremis Regibus nunc possidentibus terras, quæ olim erat Imperij.

Si dicas Friderici Privilegium non posse stringere Principes Christianos, qui tempore concessionis erant supremi, ergo hos non obligat. Respondeo cum Soarez n. 17. nego consequentiam, quia Privilegium Friderici non est novum, sed renovatum jam antiquitus ab Imperatoribus concessum apud Soarez c. 12. Deinde Regna omnia id acceptasse, negari non posse testatur Soarez idque colligitur à posteriori, cum aliqui, uti de Republica Veneta refert Gigas in tract. de crimine lesa Majestatis sub Rubrica, quis de illo cognoscat n. 20. habeant Privilegium Apostolicum in aliquibus casibus agendi contra exemptionem.

Loquendo de Regibus ad fidem noviter conversis tradit Soarez posse eos à Papa cogi, ut hanc exemptionem admittant, nempe non aliter illis concedendo Ministros Ecclesiæ, proinde cum illis quasi contrahere. Hæc conditio subintelligitur in ipsa professione obedientiæ Pontifici præstandæ, etsi non exprimeretur.

Quæres an saltem à Pontifice queat revocari prout concessum à Principibus & confirmatum à Papa. Respondeo cum Soarez à n. 18. negativè tum quia revocari non potest nisi abdicando totam jurisdictionem temporalem directam à Principibus concessam, hanc autem nequit abdicare quia Pontifex non est

absolutus Dominus bonorum, & jurium Ecclesiæ, cum non sint personæ, sed sedis Apostolicæ: tum quia acquisitum juri statui Ecclesiastico non potest pro arbitrio tollere: tum quia non habet potestatem in destructionem, sed in ædificationem.

537. Quæres quintò an præscriptione aut consuetudine Ecclesiastica immunitas possit aboleri à sæcularibus. De hac quæstione vide Laym. lib. 4. tract. 9. c. 10. Soarez c. 34. August. Michel to. 1. Theolog. Canonico-Moral. fol. 689. à vers. Pro certo tenendum. &c. momentem, quod Covarruvias etsi sit vir celeberrimus, ac Doctissimus in materia libertatis Ecclesiasticæ habeatur pro suspecto, & ideò cautè legendus sit: idem censet Soarez tom. 1. de Reliq. lib. 1. de divino cultu c. 38. n. 16. Bellarm. in Responsio ad Epist. in favorem Venetorum.

Respondeo negativè, & quidem non posse præscribi, probatur quod contra jus divinum præscribi non possit, immunitas autem Ecclesiastica est juris divini per n. 526. & sequentes Deinde etiam juxta sententiam negantem esse juris divini est ratio hæc, quod jurisdictio in Personas Ecclesiasticas, & res sit spiritualis, cujus possessionis laici sunt incapaces. C. 7. de præscript. c. 51. de elect. sine qua præscriptio inchoari non potest.

De consuetudine etiam Responsio est certa, dato quod divinitus sit immunitas concessa, verum etiam suppositâ opinione contrariâ suadet, quòd irrationabilis damnetur Auth. Cassa & irrita C. de SS. Eccles. & c. Clericis 8. de judiciis. Ratio fundatur in recepta Regula Canonistarum pro irrationabili

habentium consuetudinem, quando hæc enervat Ecclesiasticam disciplinam, aut Ecclesiæ libertatem, Etsi esset immemorialis, nisi sit adjuncta alio titulo, aut Apostolico indulto, Laym. n. 1. Soarez lib. 4. defens. fidei c. 34. 17. (addit n. 18. tale Privilegium si datum esset semper ex causa justa revocari posse, quia nunquam in pertinentibus ad supremam Papæ potestatem potest præscribi Innocent. in C. 2. n. 2. de postulation. Prælatorum) talis est hæc consuetudo utpote confundens disparatas jurisdictiones in persona sDEO dicatas, invertensque libertatem, ac statum Hierarchicum. Confirmatur consuetudo non valet sine legitima præscriptione, hæc in personas Ecclesiasticas resque ad cultum divinum spectantes nequit legitime currere, cum ei resistat jus præsertim Trident. allegatum num. 533.

Cæterum valet persona sæcularis habere jurisdictionem quoad aliqua in Ecclesiasticos, resque Ecclesiarum. Primò si eam sibi reservat Fundator cum consensu Papæ, aut Episcopi, Molin. de just. tract. 5. Disp. 6. n. 6. Laym. C. 5. August. Michel fol. 690.

Secundò cum Papæ consensu Principes possunt reservare sibi jura Regaliæ annuasque pensiones ab Ecclesia sibi solvendas per textum. C. præterea 25. de jure patronat. Unde gravi ex causa potest Papa aut generale Concilium eisdem concedere aliquam jurisdictionem in Ecclesiasticos Layman. c. 8. in fin. sic apud cit. Michel num. 9. Concilium generale Lugdunense XI. Gregor. X. 1274. celebratum toleravit jus Regaliæ in Galliæ Regibus quoad Ecclesias in quibus ab immemoriali exerce-

barur interdicta extensione sub pœna excommunicationis lata Sententiæ ad Ecclesiis, quæ usque ad id tempus ab honore erant liberæ.

Item arguitur à pari: ante Concilium Lateranense, decimæ data Ecclesiis, in feudum per Concilium concessæ sunt laicis c. cum Apostolico 7. de his que sunt à Prelatis, & c. 2. §. sane de decimis in 6. ergo etiam jurisdicção in Ecclesiasticos à Papa concedi potest, cum non minus decimæ sint annexæ rei spiritali, quam jurisdicção in Ecclesiasticos.

Si est ab immemoriali ejusmodi jurisdictionis usus probabiliter præsumitur titulus justus, aut reservationis, aut Apostolici Privilegij, seu prout loquitur citatus Michel n. 10. quod sit præscriptus titulus factæ reservationis in fundatione, aut Apostolici privilegij Laym. c. 10. num. 2.

Ex hoc principio apud citatum Michel non contradicentem defendunt Publicistæ jurisdictionem, quam Imperator in status Imperij Ecclesiasticos exercet, hi enim in omnibus actionibus realibus, & personalibus eorundem bona concernentibus, etsi nulla reservationis pacta, aut indultum Apostolicum produci possint, immediatè in Aulico Imperatoris Consilio, aut Spirensi Camera conveniendi sunt.

Quod consueverint Ministri sæcularis Justitiæ Clericos in delicto deprehensos detinere, ac comprehendere, id non fit titulo jurisdictionis C. cum non ab homine de judic. & c. si clericus de foro compet. sed titulo defensionis Reipublicæ (cui valde expedit impedire delicta, Soarez cit. c. 34. n. 15.) ut eos suis Prælati præsentent.

An jure Canonico, & Civili sint injusta, ac irrita Decreta, quibus Ecclesiastici arcentur à comparandis, & acquirendis bonis immobilibus.

538. **R**espondeo affirmativè: probatur ea decreta sunt injusta, & irrita, quæ feruntur in personis à personis destitutis jurisdictione, decreta enim procedunt à superiore in subditos, ut sint justa & valida, sed decreta, quibus arcentur Ecclesiastici à comparandis, & acquirendis bonis immobilibus, feruntur à personis nempe laicis destitutis jurisdictione in Ecclesiasticos, ergo. Major est evidens, minor est demonstrata à n. 526, & 533.

Respondent adversarij decreta directè ferri in subditos laicos, quibus prohibetur translatio bonorum in Ecclesiasticos.

Contra est, quod sit juris clarissimi, si non esse prohiberi indirectè id, quod directè prohiberi non potest, C. quanto 26. de privileg. quod enim unà viâ denegatum, intelligi debet denegatum & alterâ. Gloss. in c. quanto Verbo. in fraudem de privileg. Sed potestas laica directè Ecclesiasticis prohibere non potest, quo minus possint acquirere quovis modo licito bona immobilia, ergo nec indirectè, consequentia hæc, & ulterius major apertè decisa est in C. fin. de Ecclesiar. immunit in 6. in quo excommunicantur Domini temporales, qui interdiciunt suis subditis ne Prælati, aut Personis Ecclesiasticis, quidquam

vendant, aut emant ab eis, item ne illis bladum molant.

Confirmatur in effectu perinde est prohibere subditos, ne vendant Ecclesiasticis, ac istos prohibere emere id, quod jus naturale, & gentium illis concedit, unde est manifeste in fraudem; & contra mentem statuentis cum in similibus juxta notabilem Gloss. in cit. c. quanto consideranda sit potius mens, quam verba, nam verba deferuntur intentioni, & non è converso intentio verbis:

539 Dices quod ea quæ sunt de jure naturali, & gentium positivo, seu præceptivo non possunt Ecclesiasticis adimi, nam naturale jus positivum est immutabile, possunt autem adimi, quæ sunt de jure naturali permissivo, sic subditis prohibetur piscatio, venatio, &c. quia sunt juris naturalis permissivi, atqui emptio &c. immobilium est juris naturalis permissivi, ergo potest prohiberi Ecclesiasticis pro exigentia publicæ utilitatis. Respondeo subditis posse prohiberi est verissimum, secùs non subditis, cum nullus valeat jurisdictionem suam extendere in non subditos L. fin. de jurisdiction omn. Judic. Igitur solus Pontifex potest vetare in certis casibus, ne Ecclesiastici comparare possint bona immobilia.

Unde rectè August Michel tom. 1. *Theolog. Canonico-Moral.* fol. 695. post Bonac. scribit: *statuta seu leges per quas Ecclesiastici timidiore sunt, libertati Ecclesiastica adversantur* ex Bart. in *Auth. Cassa de SS. Eccles.* tunc autem Ecclesiastici timidiore dicuntur fieri, quoties privantur iis rebus, qua jure naturali gentium, & civili communia sunt civibus, aut quoties non permittuntur frui rebus, qui b^o reliqui cives fruuntur, & Ecclesiastico statui non repugnant, aut quoties sunt deterioris conditionis, etiam in illis bonis temporalibus, qua communia sunt omnibus civibus. Eadem legi possunt apud Pal. p. 2. tr. 12. p. 8. n. 7. ubi etiam expressit: *Clericos ratione*

Clericatus non desinere esse cives, & partes Respublica, quin omnibus singularibus digniores esse, injustè igitur privilegiis aliis concessis privari, &c.

Quod etiam de jure civili praefata decreta, quae dici solent leges Amortizationis per n. 522. non minus ac de jure Canonico sint reprobata monstratum est numero 521. maxime ex *Auth. Cassa*, & irrita Frideric. Imperator. Est praeterea apertissima Justiniani L. 20. *Cod. de SS. Eccles.* Contra patronos amortizationis, quam integram apud cit. Michel fol. 698. n. 5. legere potes.

Privilegium istud semel concessum, ac ab Ecclesia acceptum à Principibus irrevocabile esse constat ex num. 535. & seq.

Fundamenta fautorum Amortizationis annullantur.

540. **F**undamentum primum. *Ecclesia, & Respublica pari passu ambulant.* proinde pari favore gaudere debent, sed sic Ecclesiastici in acquisitione immobilium nullo possunt uti privilegio contra Rempublicam pariter privilegiatam juxta notissimum axioma apud Barbo, *Axiomat lib. 4. C. 11. n. 6.* praesertim cum Respublica certet de damno vitando, & Ecclesia de lucro captando.

Respondeo primò negando suppositum, supponit enim argumentum, quod Ecclesiastici dependenter à privilegio praetendant jus emendi immobilia, hoc autem suppositum est falsum, cum non jure singulari (in quo situm est privilegium) sed jure naturali, gentium, & civili omnibus communi jus suum probent.

Respondeo secundò Axioma hoc: *Ecclesia, & Respublica pari passu ambulant* desumptum ex *L. fin. C. de SS. Eccles.* juxta Gloss. in pr. non procedere extra tres casus in legis textu expressos (alioquin æquiparatio non procedit) nempe in praescriptione centenaria actionum personalium earundem, in acquisitione Dominii, sive traditione possessionis, & in hypotheca competente in rebus relictis emptis, &c. secùs in alijs; siquidem ut notat Card. Hostiens in *Clem. 1. de Summa Trinitate Column. 1. in fin.* Ecclesia est, & in jure dicitur communis Mater, Caput, Cardio, Dominus, proinde etiam Respublica, atque adeò hæc est filia, ac subdita. Exemplum hujus prerogativæ est evidens in testamento minus solenni, ex quo Ecclesia Caput hæreditatem *C. cum cesses, & c.*

relatum de testam. Secus Respublica, aut Imper. L. 3. ex imperfecto, inquit, testamento, nec Imperatorem hereditatem vindicare posse saepe constitutum est C. eod.

Respondeo tertio si sermo est rebus ab Ecclesia comparandis titulo oneroso ut emptionis, permutationis, Ecclesia non agit de lucro captando (hoc enim sonat rem accipere gratiosè seu sine onere) sed onus imponitur utrique parti. Ad Summum dictum illud procedit in donatione, hereditate aut legato relicto alicui pio loco: verum nec tunc vim habet, cum Respublica nihil amittat de suo; non est Domina bonorum civium; & si hi titulo gratuito capere possunt, cur non Ecclesiastici?

541. Non est hic omittenda animadvertio, quod venditoribus, eorumque uxoribus, & prolibus longè meliùs consulatur resicà jis libertate pro pretio transferendi in Ecclesiasticos, nam sic pretium pinguius, idque certius sperare possunt, quam à secularibus, quibus ut præsentì suæ necessitati succurrant, coguntur pretio inferiore, eoque regulariter imparato, aut minutis partibus solvendo; quo fit, ut venditores nequeant integrè sublevare inopiam. Certè si quis Publicista ad ejusmodi angustias redactus interrogaretur, cui ex præfatis Emptoribus optaret vendere, an Monasterio æs paratum, idque competens persoluturo, aut seculari minoris licitantis, ac minutim, & quidem saepe incertò satisfacturo, haud dubiè sentiret nobiscum.

Respondeo quarto demus Monasteria captare lucrum, nego tamen inde Rempublicam damnum pati; nam si

Monasterium bona augeti possunt, etiam plures seculares possunt suscipi, ac ali, quo modo multi seculares prolibus utriusque sexûs onerati juvari possunt per earum susceptionem, quæ si domi manerent, ali non possent, aut valdè ægrè, filia non elocari ob defectum dotis, &c.

Dixi demus nam in præsentì questione, si solis secularibus fas sit attrahere bona immobilia exclusis Ecclesiasticis, dico ingens damnum eos pati, nam jus naturale, & gentium dedit jis jus acquirendi bona quovis modo non illicito, hoc jus est multùm æstimabile, dum id accrescit secularibus, hi captant lucrum, Ecclesiastici verò ejus patiuntur jacturam, ergo falsum est Rempublicam certare de vitando damno, & Ecclesiam de lucro captando.

542. Fundamentum secundum, quod est conforme scripturæ sacræ non est injustum, ac irritum, sed decreta Ecclesiasticis vetantia comparationem immobilium sunt conformia sacræ scripturæ, tum veteri, tum novæ; veteri quia Deutron. 18. Statuit, ut Sacerdotes & Levitæ, ac omnes, qui de eadem tribu sunt, partem, ac hereditatem cum Reliquo Israele non habeant, quia, inquit, sacrificia Domini, & ejus oblationes comedunt: Novæ verò Matth. 10. ubi Dominus jubet Apostolis, ut nihil possideant, non pecuniam, non duas tunicas, &c. non enim est Discipulus supra Magistrum. Christus autem nullam habuit possessionem, & Luc. 14. nisi quis renuntiet omnibus, que possidet, nequit esse Christi Discipulus, sed omnes Ecclesiastici sunt Christi Discipuli.

Respondeo iste fuit error Wiclefi apud Bellarm. tom. 1. de Clericis c. 26. quod Clericis sint illicitæ possessiones, ergo Ecclesia' errorem hunc damnans docet possessiones Ecclesiasticorum non esse contra, sed juxta scripturam.

Dico ergo cum cit. Bellarm. Sacerdotibus, ac Levitis non fuisse vetitas possessiones (licet in partitione terræ non erant habituri agros, & vineas) quia possessuri erant urbes, & suburbana, poterantque emere agros, & vineas, uti constat ex Numeror. 35. in pr. Quod Laym. dicat eis fuisse concessum duntaxat usum, non proprietatem, fallitur, quia Levitic. 25. à vers. 29. patet Sacerdotes, & Levitas fuisse proprietarios, siquidem concessa fuit illis venditio, & redemptio domorum, non minus ac aliis.

Scriptura dicens Sacerdotes, & Levitas non debere habere quidquam, eo quod Dominus sit illorum hæreditas, & possessio, est intelligenda, quod nequeant habere more aliorum tanquam filios Jacob, id est, ex paterna hæreditate, secus aliunde, nempe ex debitis DEO, cujus erant Ministri.

Ad ea quæ opponuntur ex Evangelio dico accipienda esse de Apostolis ante Christi passionem, quo tempore, ut expeditius Christum sequerentur, non expediebat habere stabilia ita cit. Bellarm. ad illud Matth. 10. nihil tuleritis in via, secus post Ascensionem Christi, quo tempore ceperunt habere curam Ecclesiarum, sedesque figere, unde ab eo tempore eos recepisse temporalia legimus Actor. 4. 5. & 6.

Textus ille non est Discipulus supra Magistrum loquitur aut de tribu-

lationibus (quas Christus est passus quam plurimas, ac in jis cupit sui imitatores) non de possessionibus.

Ad Testimonium S. Lucæ Respondeo cum Aug. ex Epistol. 5. ad Marcellinum esse intelligendum de animi præparatione, uti est evidens sex antecedentibus in eodem capite, si quis, inquit, venit ad me, & non odit Patrem & Matrem, & uxorem adhuc autem, & animam suam, non potest esse meus Discipulus, qui locus sumi debet de præparatione animi, nempe pro casu, quod aut offendendus DEUS, aut citra offensam DEI defendendus, offendendusque Pater, Mater, &c. hi potius DEO postponendi sint.

543. Fundamentum tertium. Non est meas Amortizantium Catholicorum, omnia immobilia ab Ecclesijs, & Ecclesiasticis avellere, nec eorum facere jure divino incapaces, ut fecit Wiclefus, sed moderamen ponere, ne deinceps deveniant in Ecclesiasticorum jurisdictionem, sic enim eximerentur à Vectigalibus, oneræque similium impositionum in gravamen laicorum: præberetur Ecclesiasticis luxuriandi, lasciviendique ansa ex auctis ultra modum facultatibus ita Henric. Zoësius de successione ab intestato n. 10.

Respondeo argumentum istud esse nullum, nam aut loquitur de bonis feudalibus, aut de allodialibus; si de feudalibus, an possint transire ad Monasteria, &c. sufficienter exposui à n. 440. Si de Allodialibus, his nullum est annexum onus præstandi Principibus obsequia personalia, sed servitia realia, ut Steurarum, collectarumque pro conducenda militia in Patria, Principisque

que defensionem, in his nihil subtrahitur Principi, etsi bona transeant ad Ecclesias, &c. quia transeunt cum onere suo, longèque fidelius id præstant Ecclesiastici, quam sæculares.

Porro illud est indignum tam celebri Legista, uti erat Zoësius volenti subtrahi Ecclesiasticis materiam luxuriantis, quasi his deessent Pontifices, Legati Apostolici, Archi-Episcopi, &c. qui coercerent pœnis debitis excessus: ad hos non ad sæculares iudices spectat invigilare Ecclesiasticis, eosque iudicare. Meminerit Zoësius, quid S. Martinus Turonensis Episcopus in faciem dixerit Maximo Imperatori: *Novum, & inauditum nefas est, ut causam Ecclesie Iudex sæculi iudicaret, & quid Papa Gelasius in Epistola ad Anastas. Imperatorem rescripserit: Nosti, inquit, fili dilectissime, quod licet præfideas humano generi dignitate rerum terrenarum, tamen Præsulibus divinatorum devotus colla submittas.*

544. Fundamentum quartum, Quod opinio sustineas valorem sæcularium decretorum, quibus Ecclesiastici arcentur à comparatione bonorum immobilium pluribus in Provincijs, & Regnis sic recepta, nempe in Gallia teste Gulielmo Benedicto in *c. Raynutius verb. uxorem nomine Agelufiam n. 44.* De districtu Parisiensi scribit Rebuffus *de decimis q. 14. num. 50. Gaill. Lib. 2. Observ. 32. n. 5.* testatur in aliquibus locis Germaniæ Clericis prohiberi emptionem rerum immobilium, aut rerum alienationem extra familiam possidentibus patrimonialia: item aliis statutis prohibentur subditi in specie alienare res immobiles in Ecclesiasticos. Addit e-

jusmodi statuta, si intentio statuentium rectè consideretur, non esse usque adeò exorbitantia, neque contra Ecclesiasticam libertatem, sed magis ad publicam utilitatem, & conservationem familiæ, & agnationis: dispositio enim non est censenda contra libertatem Ecclesiæ, cujus autoritate aggravatur persona Ecclesiastica, publicâ utilitate hoc exigente, sed potius subditorum potestas limitatur. Idem practicati in Lusitania testis est Molin. *tract. 2. Disput. 140. vers. quin de jure hujus;* & apud August. Michel *tom. 1. Theolog. Canonico-Moral. fol. 722. n. 2.* de Anglia adhuc Catholica; Greg. Tholossan. de Mediolano, Signoratus de homad. *Cons. fol. 21.* De Republica Veneta Authores agitantibus differentias inter eandem & Paulum V. De Austriacis Provincijs fidedem facit, Baro Schmid Baviaræ Cancellarius in suis Commentarijs in jus Bavaricum. Hanc objectionem citatus Author sic concludit: Certè tot Regnorum, & Provinciarum statuta, leges, & consuetudines improbare, & ut vitiosas damnare, nobis videtur nimis præsumptuosum.

545. Respondeo argumentum hoc arguere à facto ad jus, vis enim illius sita est in hoc: pluribus in Regnis derogatum est Ecclesiasticæ immunitati, quoad comparanda immobilia, ergo licitè derogari etiam potest alibi: hæc consequentia est nullius momenti, cum fiant quàm plurima, quæ non licent.

Unde sic arguitur, aut in nominatis Provincijs fiunt hæc viâ præcisè facti, aut viâ juris specialis, scilicet privilegij, si viâ privilegij; consequentia Domini

Can-

Cancellarij est nulla, si viâ facti, ergo de jure sunt injusta per n. 538.

Responsio hæc est quoad rem Eximij Doctoris Franc. Soarez in defension. fidei Cathol. contra Angliæ Regem lib. 4. c. 32. num. 22. Ita loquentis. *Ex dictis satis constat, nullam consuetudinem, etsi immemorialis sit nullo modo contra immunitatem Ecclesiasticam prevalere posse: solum obijci solent quadam particulares consuetudines aliquorum Regnorum, qua licet sint contra immunitatem Ecclesiasticam sine scrupulo à Magistratibus laicis observantur, ad illas verò possumus uno verbo respondere, illas consuetudines non ad jus, sed ad facta hominum pertinere, propter qua veritatem negare non possumus, nec illorum rationem dare tenemur, sed ad illos spectat, qui consuetudines illas observant.*

546. Bonum publicum, quo Gaillius nititur justificare legem Amortizationis nihil ad rem facit, sic enim nulla lex civilis imminuens Ecclesiasticam libertatem foret injusta, quia omnis saltem indirectè fertur in bonum publicum *Can. 2. dist. 4.*

Deinde sicut bonum universalis Ecclesiæ prævalet bono universali totius civilis Imperij, ita status Ecclesiasticus unius Regni, aut Provinciæ est superior bono publico civili illius Regni, aut Provinciæ, atque propter bonum publicum totius Imperij nequit condi lex civilis præjudicans libertati Ecclesiæ universæ, ergo nec ullus Princeps in Regno suo potest condere legem præjudiciosam statui Ecclesiastico ejusdem Regni. Accedit quod lex civilis lata contra immu-

nitatem Ecclesiasticam unius Regni, eo ipso sit contra immunitatem universalis Ecclesiæ, immunitas enim Ecclesiastica non est particulare, aut personale privilegium, sed competens toti statui Clericali.

Quod Gaill. cit. n. 544. dicat decreto Amortizationis gravari potius subditorum laicorum potestatem, quam personas Ecclesiasticas, est refutatum num. 538. ubi probavi etiam indirectam imminutionem Ecclesiasticæ libertatis valere non posse.

Demum nunquam in jure est auditum, quod bonum publicum, aut necessitas conferat jurisdictionem, hæc enim est, aut ordinaria data aut à lege, aut à supremo Principe, vel à legitime præscripta consuetudine, aut est extraordinaria, seu delegata ab ordinario Judice *c. duo simul 9. de Offic. Judic. Ordinar.* sed nullo modo ex recensitis competit jurisdictio laico Principi in Clerum Rationem dat cit. Soarez num. 8. quod jurisdictio, seu potestas proveniat à voluntate superiore, unde etsi quis egeat pœnâ, nullus tamen privatus etiam in defectu superioris acquirit jurisdictionem in eum, qui eget correctione, sed ad summum privatus poterit corripere, quantum necesse foret ad justam, & moderatam sui aut alterius defensionem. Vide cit. Soarez eximie demonstrantem à num. 5. quod nulla necessitas fundare possit jurisdictionem in Ecclesiasticos.

Qui plura contra sufficienter annullatum fundamentum quartum desiderat, legat August. Michel Tom. 1. Theolog. Canonico-Moral. à fol. 721. sect. 5. ubi inter alia leget totam historiam inter Rempublicam Venetam, &

Pau-

Paulum V. ortam occasione incarcerationis quorundam Clericorum, ac decreti Amortizationis Anno 1605, promulgari pro toto Dominio Veneto, argumento ducto à Gallia, Lusitania, &c. intelligit ibidem à Paulo fuisse reprobatum utrumque, ac excommunicatum senatum publicantem illud ex sententia omnium Cardinalium (exceptis Venetis Delphino, & Valerio) totumque Dominium interdicto Ecclesiastico subiectum, quod revocare nollet decretum (etsi opponeret senatus Ecclesiasticis nullum inferri damnum, quia si eis quid testamento relinqui contingit, pretium bonorum solvitur) nec Clericos reos remittere foro Ecclesiastico.

§ 47. Fundamentum quintum. Decreta emanata juxta probabilem sententiam non sunt injusta, talia sunt Decreta Amortizationis, duo enim, tresve Authores Classici faciunt sententiam probabilem, sententiam autem quod licita sit, ac justa Amortizatio, sive Decretum vetans alienationem immobilium in Ecclesiasticos docetur à longè pluribus, nempe à Gaill. Molin. cit. n. 544. Henrico Zoëfio, ad 3. Decretal. tit. 27. n. 9. Cassaneo in consuet. Burgund. Rubr. 9. §. 10. n. 52. Jacobo de Graffeis lib. 4. c. 18. n. 233. Olibeno tract. de jure Fisci c. 7. n. 31. Alciato ad Auth. Cassa de SS. Ecclesijs, &c.

Respondeo ut in moralibus faciat Author opinionem suam verè probabilem plures requirunt conditiones Soarez, Vasquez, Sanchez, Palao, & alij innumeri Theologi, quæ revocantur ad duas, ut sit peritus & pius. Ad peritiam spectat notitia universalium principiorum, ex quibus deducuntur conclusio-

nes particulares in moralibus: ac ut non perfunctoriè, sed exactè materia nondum ab alijs ventilata discutiatur ex solidis rationibus, si autem jam ab alijs sit discussa, ipsèque oppositum sequatur, opus est, ut fundamentum suæ sententiæ sit novum à patronis communis sententiæ indissolutum, è contra diluat solidè rationes contrariæ sententiæ. Ad pietatem spectat, ut procedat ex Zelo bono, seu desiderio, quo cupit actiones humanas conformari receptis legibus non ad ostentationem ingenij, aut ex affectu Clericis infesto. Tales conditiones non habent præfati Authores, nam excepto Molin. (hic nihil scribit in favorem eorum, sed præcisè refert, quid in Lusitania fiat, uti patet cuivis eum legenti: & Graffeis Clerico sæculari, sunt meri Jurisconsulti, & quidem plerique scribentes ante controversiam inter Venetos, & Paulum V. dempto Zoëfio: sæculares autem in rebus moralibus non habere sufficientem peritiam proximè expositam, discimus ex oraculo Pontificio. [C. 3. de immunit. Ecclesiarum in 6. Clericis, inquit, laicos infestos oppido tradit antiquitas, quod & presentium experimenta temporum manifestè declarant, dum suis finibus non contenti nituntur in vetitum, ad illicita fræna relaxant, nec prudenter attendunt, quàm sit eis in Clericos Ecclesiæ Ecclesiasticasve personas, & bona, interdicta potestas. Hoc solùm sufficeret ad infirmendam assertam probabilitatem. Verum ut luculentius pateat fundamenti quinti nullitas amplius sic progredior adversus istos Doctores.

548. Suae opinionis, torrenti Canonistarum, Theologorum, & Oraculo Pontificio Pauli V. oppositæ, nullum solidum producunt fundamentum, minus diluunt argumenta nostræ opinionis, nam Princeps, & Coryphæus Amortizantium inter Germanos est B. Schmid, cujus fundamenta hucusque examinavimus, vidimusque imbecilia, *reducuntur enim ad ista: fas est Ecclesia præjudicare in acquirendo: lex lata boni publici intentione non violat libertatem Ecclesiasticam: in pluribus Provincijs sic practicatur: est opinio probabilis licitam esse Amortizationem.*

Sed hæc omnia nihil probant, ut ex hætenus dilutis constat, continentque petitionem principij, reddunt enim pro ratione id, de quo quæritur, quæstio enim est an in acquirendo potestas secularis possit præjudicare, ac præjudicet libertati Ecclesiasticæ, Respondes, quod sic: reddisque pro ratione, quod aut non præjudicet, aut præjudicare possit ex intentione boni publici: hoc totum est in quæstione, & si bonum publicum prætentum prævaleret, nulla lex civilis contra libertatem Ecclesiasticam esset injusta per *num. 546.* Veneti prætendebant bonum commune in suo Decreto Amortizationis, & tamen à Paulo V. damnati sunt, neque eos juverunt facta, quod prius ab annis trecentis fuerit Decretum, ne insciã Republicã novæ inducantur Ecclesiæ, morémque fuisse quodvis genus hominum in gravissimis criminibus judicare. Facta quarundam Provinciarum nullum faciunt jus, proinde nec justitiam Amortizationis. Patet ergo Patronos hujus nullâ niti soliditate positivâ, non etiam negativâ solvendo rationes nostræ sententiæ.

549. Fundamentum sextum. Potest testator repellere hæredem ab hæreditate, si Religiosus fiat, ut bona sint penes familiam, ergo etiam Princeps in sua ditione statuere, ne immobilia alienentur Ecclesiasticis. Consequentia hæc urgetur primò à paritate statuti ventantis efferti, aut inferti certas merces, etsi eo obligentur etiam Ecclesiastici tum domestici, tum externi. Secundò à paritate requisitæ solennitatis pro contractibus pupillorum, minorum, &c. quam tamen observare tenentur etiam Ecclesiastici. Tertiò à paritate prohibitæ lege civili alienationis fundi dotalis extendente se etiam ad Clericos, nam lex reddit scæminam inhabilem ad alienandum in favorem ejus, ut bona conserventur, cur non etiam favore boni publici prohiberi possit alienatio immobilium in Ecclesiasticos, ut bona conserventur penes sæculares.

Respondeo ad sextum negando consequentiam: disparitas est, quod testator sit Dominus rei, & ideo etiam moderator, ac arbiter *L. in re c. mandati*, intra limites bonorum morum, prout his non repugnat conservatio bonorum penes familiam pro casu ingressus in Monasterium. Econtra Princeps non est Dominus bonorum spectantium ad privatos, sed habet duntaxat jurisdictionem, quæ nec indirectè se potest extendere ad Ecclesiasticos in materia immunitatis per *n. 538.*

Ad consequentiæ probationem primam Respondeo cum Soarez *lib. 3. de leg. c. 24. n. 6.* Laym. *lib. 1. tract. 4. c. 13.* in pr. & communi leges civiles continentem materiam comunem laicis, & Clericis pro tota comunitate latas boni publici causa

causa, quæque possint servare cum decentia sine gravamine Clericorum obligare etiam Clericos quoad vim directivam, non coactivam *c. r. 8. & sequent. dist. 10. c. 1. de novi operis nunciat.* Ejusmodi est lex prohibens efferri, aut inferri certas merces; lex autem Amortizationis non concernit totam communitatem, sed solis sæcularibus, quibusvis dat facultatem acquirendi immobilia exclusis Ecclesiasticis, quæ exclusio est aperta statûs Ecclesiastici depressio, atque est lex iniqua, cum æquitas legis postulet æqualiter, & promiscue tangere omnes, prout tangit lex de mercibus non efferendis.

Dixi quæque possint servari *cum decentia*, ut insinuetur ad operas publicas statum Cericalium dedecentes obligari non posse.

Ad probationem secundam est eadem disparitas, nempe quod lex de solennitatibus sit promiscua, ac communis omni civium generi, in nostro casu est singularis, gravansque directè, aut indirectè solos Ecclesiasticos.

Ad tertiam est idem discrimen, nam quod fœmina inhabiletur ad dotem alienandam est commune laicis & Ecclesiasticis.

§ 50. Fundamentum septimum. Pontifex prohibuit, ne bona Ecclesiastica alienentur in sæculares sine certis solennitatibus, inter quas una est, ut fiat cum Licentia Pontificis prout constat *ex toto titulo de rebus Ecclesiæ alienand.* ergo etiam potest Princeps prohibere laicis, ne Ecclesiasticis vendant immobilia sine suo consensu. Respondeo argumentum niti trinâ, eaque falsâ suppositione. Prima supponit alienationem prohiberi fieri solis sæcularibus,

cum prohibeat alienari etiam in Ecclesiasticos. Secunda falsò supponit, quod solus Pontifex prohibeat, alienari bona Ecclesiæ, cum tamen prohibeat etiam civile *L. jubemus §. æconomus c. de SS. Eccles.* Tertia falsò supponit quod laici non sint subditi Pontificis indirectè quoad negotia civilia, quando horum prohibitio, aut concessio servit ad specialem finem spirituales, rectam Ecclesiæ gubernationem, cultûsque divini conservationem. Econtra Princeps sæcularis nec indirectè potest disponere in gravamen Ecclesiasticorum defectu jurisdictionis. Est ergo lata differentia.

§ 51. Fundamentum Octavum. Valet statutum sæculare, vi cuius primogenitus filius sit hæres honorum omnium, secundo vero geniti, ac generatim fœminæ ipso jure renunciarent hereditati paternæ contentæ certâ patrimonij portione, ergo etiam valet statutum, vi cuius proles manentes in sæculo retineant immobilia, ingressuræ vero Religionem ipso jure habeantur pro renuntiantibus contentæ certâ portione tam ex testamento, quam ab intestato. Ita non pridem quidam Ministri suaserunt suo Principi, ut statueret, hocque argumentum plausibile existimârunt. Confirmatur *ex n. 444. vers. Dices valet, &c.* ubi pro valido agnitum est statutum præferens masculos fœminis, et si ex his tempore statuti fuerint aliquæ effectæ Monachæ ex Sanch. *Lib. 7. Moral. c. 12. num. 19.* contra communem quoad Monachas priùs effectas.

Respondeo argumentum concludere pro casu, quo secundo geniti, aut fœminæ genitæ nondum sunt in statu Religionis, quia pro tunc Princeps habet

bet jurisdictionem in omnes, nec conditio postea ingredientium redditur deterior, ita omnes, quando statutum generatim loquitur sine mentione statûs Ecclesiastici; at disponens pro sæcularibus cum mentione assumendi Clericatus, aut statûs Religiosi est juxta omnes Theologos & Canonistas, imò etiam Orthodoxos Legistas ex expresso textu *L. DEO nobis c. de Episcopis & Clericis, Auth. Cassa & irrita s. eod.* Paulo de Castro Bald. Socinus *Consl. 81. n. 5. & Conclus. 241.* Gaill. *lib. 2. Observ. 32. num. 4.* Ratio quia ingtellari fiunt deterioris conditionis, quam si in sæculo remanerent, ita cit. Socin. Jurisconsultus proinde in totum, aut ex parte tale statutum retrahit à Religione, hoc autem ipso est nullum. Unde à fortiori non valet respectu eorum, qui tempore conditi statuti erant Clerici, aut Religiosi, nisi statutum Generale sit præscindens à clericatu, &c. tunc omnino verius est valere etiam respectu effecti Cerici, aut Religiosi, quia præter intentionem statuentis, ac indirectè hunc afficit, huic extensioni ex communi contradicit cit. Michel *fol. 740. n. 20.*

§ 52. Fundamentum Nonum. A citatis Ministris suggestum, si Princeps statueret, ne deinceps Ecclesiasticis sive ex testamento, sive ab intestato relinquatur ultra legitimam, quod statui posse citra consensum Pontificis licitè ac validè, sic arguunt: Illud licitè, ac validè, & justè citra consensum Pontificis statuitur, quod nullo jure sive naturali, sive positivo Ecclesiastico, aut civili prætendi potest, sed nullo jure proles etiam Ecclesiasticæ efficiendæ possunt ultra legitimam prætere, ergo licitè, validè, ac justè Princeps sine consensu Pontificis po-

test statuere, ne Ecclesiasticæ proles habeant ultra legitimam.

Major probatur, quod ejusmodi statutum nihil superaddat, nisi cassationem Generalem, ne deinceps devenire possint bona ad Monasteria, seu manus mortuas. Respondeo hoc argumentum probare, quod sine consensu Pontificis licitè, validè, ac justè Princeps possit reddere Ecclesias, cæterâ que pia loca incapacia omnium donationum liberalium, piorum legatorum, &c. nam nullo jure naturali, aut positivo sive Ecclesiastico, sive civili debentur pijs locis donationes liberales, pia legata, &c. unde foret legitimum argumentum istud; cujus major sit major Adversariorum argumenti ab ijs formati, Minor ista; sed nulli pio loco debetur jure naturali, Ecclesiastico, aut civili, ulla donatio liberalis, ullum piûm legatum, ergo licitè, validè, ac justè sine consensu Pontificis statuitur, ne ullus pius locus capax sit ullius donationis liberalis, pij legati, &c. quod argumentum est impiissimum, erroneum, scandalosum, pugnans non solùm cum sacris Canonibus, sed etiam legibus civilibus caventibus, ut non solùm non priventur acquisitis Ecclesiasticis, verum etiam ne spolientur facultate acquirendi ea, que pij fideles oblaturi sunt. Quare argumentum nimium probat, proinde nihil: ejus ergo major est falsa, si aliunde ex tali statuto resultet absurdum, prout resultat hic, etsi enim nullo jure proles possint exigere ultra legitimam, nequeunt tamen tali statuto spoliari facultate acquirendi ultra legitimam, quale si valeret, fideles possent licitè & validè reddi incapaces instituendi pia loca, ijs donandi, legandi, &c. tale autem est statutum, de quo est argumentum.

§. XVIII.